

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม
โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND LEARNING BEHAVIOR IN GROUPS WORK
BY ACTIVE LEARNING MANAGEMENT OF GRADE 11 STUDENTS, NONGSANGWITTHAYAYON SCHOOL,
UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, CHAIYAPHUM PROVINCE

ราตรี เลิศว่าทอง¹

Ratree Loedwathong¹

¹โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน

¹Nongsangwitthayayon School

Corresponding author e-mail: strt3696@gmail.com

Received: 10 May 2022; Revised: 9 June 2022; Accepted: 14 June 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้ แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน 2) พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก จำนวน 29 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (3) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าความแตกต่างโดยใช้ Paired-Sample T-Test ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน หลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นและในด้านการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยภาพรวมทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ:

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,
พฤติกรรมการเรียนรู้,
การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก

- 2 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

ABSTRACT

The objectives of this research article were: 1) to develop of learning achievement and learning behavior in groups by active learning, 2) to develop learning behavior by active learning, and 3) to study satisfaction of grade 11 students, Nongsangwithhayayon School by active learning. The sample of 29 grade 11 students was obtained by specific random sampling. The tools used in this research were: 1) active learning management 2) Pre and Post-Study achievement test 3) Learning behavior assessment form 4) Satisfaction assessment form. The statistics used in this data analysis were frequency, standard deviation and difference was tested using Pair-sample, t-test at a significant level .05.

The result of the study found that: learning achievement by active learning management between Pre-test and Post - test of students in grade 11 students, Nongsangwithhayayon School Post-test, the mean was statistically significantly higher at the .01 level and there was a higher level of learning behavior post- test. In terms of the satisfaction analysis of students in grade 11, Nonngsangwithhayayon School towards active learning management. Overall in terms of learning management and learners are at the highest level.

Keywords:

*The School Administration,
The Threefold Training,
Integration*

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ฉะนั้นผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณภาพกระบวนการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 8)

ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้เอื้อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นการเรียนการสอนมุ่งเน้นการฟังบรรยายภายในห้องเรียน และการท่องจำมากกว่าการให้ผู้เรียนได้คิด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำลงไปและยัง

เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ในการประยุกต์ใช้ทักษะการคิดและทักษะด้านอื่นๆ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา หรือประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้น ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว จะต้องเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ การแสดงความคิดเห็น และการแก้ปัญหา อีกทั้งผู้เรียนยังได้ใช้ทักษะการคิดเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอีกด้วย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จะเน้นวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยจะต้องวางแผนการสอนมาเป็นอย่างดี เพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้และลักษณะของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในโมทัศน์ที่สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนถาวร ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดีเกิดความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียน การสอน สามารถบูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (จิรากร อรรถพรและประกอบ กรณีกิจ, 2557, น. 123) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พาณิช (2555, น. 11) ที่ได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ผู้เรียนต้องเรียนเอง ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้มีความสุขกับการเรียนรู้ และอยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอน พบว่า ผู้เรียนส่วนมากประมาณร้อยละ 60 ยังขาดทักษะการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การค้นหาคำตอบการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ จนสรุปประเด็นปัญหาได้ ซึ่งการวิเคราะห์เกี่ยวสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางการจัดการศึกษา นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนยังขาดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล การทำงานร่วมกันเป็นทีม และความรับผิดชอบในงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย จึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มทั้งนี้ยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา จึงทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์สากล ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน โดยหวังว่าผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สูงขึ้น อีกทั้งยังพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน
2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

- 4 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของนักเรียนเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)
3. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. ศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
6. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 29 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 31 คน จำนวน 60 คน โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 29 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) รายวิชาประวัติศาสตร์สากล หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 อารยธรรมของโลกยุคโบราณ เรื่องการวางแผนทำโครงการ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ได้แก่

- 1.1) การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ
- 1.2) การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่าง
- 1.3) การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
- 1.4) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.40-0.60 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543, น. 47)

3. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยผู้สอนประเมินผล 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.71-1.00 ความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.941

4.แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยผู้เรียนเลือกพิจารณา 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.71-1.00 ความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.836

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.2 ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับมากขึ้น

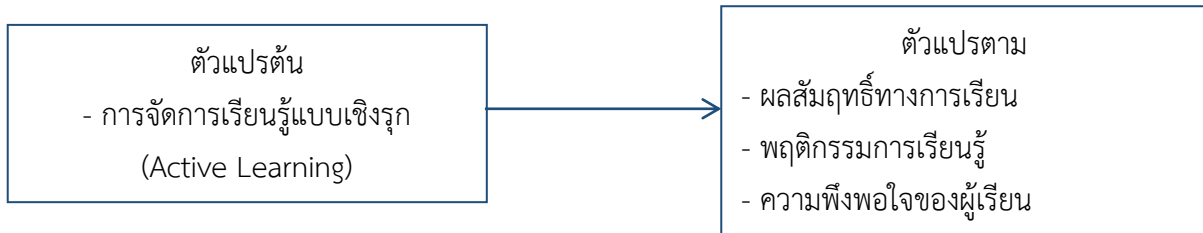
3.3 ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าความแตกต่าง โดยใช้ Paired-Sample T-Test อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลวิเคราะห์พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน

ผลการเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป เกณฑ์สัดส่วน 0.5 ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จำนวนผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้มีสัดส่วนเท่ากับ 0.913 หรือร้อยละ 91.30 ของผู้เรียนทั้งหมด ซึ่งแตกต่างกับจำนวนที่คาดหวัง หรือเกณฑ์จำนวนร้อยละ 60

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน หลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลวิเคราะห์พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน

พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับมากขึ้น

3. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากสมมติฐานที่ว่า ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน พบว่า หลังการทดลองด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แบบเชิงรุก (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากขึ้น อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าเน้นที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีการประเมินผลร่วมกันทำให้บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนไป จากเป็นผู้ให้ความรู้โดยการบรรยาย มาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษากับผู้เรียน โดยผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความน่าสนใจ และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย เช่น การพูด การอ่าน การเขียน การร่วมกันอภิปรายกับเพื่อน การนำเสนองาน ตลอดจนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การค้นคว้าหาความรู้การค้นหาคำตอบ และเกิดแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างผู้เรียน จนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสรุปเป็นความคิดรวบยอด อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียน กล่าวแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามโต้ตอบกัน เกิดการช่วยเหลือกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้เร็วจะช่วยอธิบายความเข้าใจให้เพื่อนฟัง สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพศาล เครือแสง (2556, น. 24) การเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มี แยกแยะความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มีสามารถประเมิน ต่อเติมและสร้างแนวคิดของตนเอง ซึ่งเรียกว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้นผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning how to learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนเชิงรุกเป็นการสอนที่มีองค์ประกอบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ระเบียบ นับตั้งแต่ข้อมูลสู่การสอน ผลการสอน และการวิเคราะห์ผลเพื่อย้อนกลับมาพิจารณาข้อบกพร่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัชส์ อินสุข, อภิชาติ อัจฉริยศักดิ์ชัย และธณภพ อัมทัต (2559, น. 192) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีวเคมีภาคทฤษฎีของบัณฑิตพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 จากการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก มีผลการเรียนเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตกำหนด อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ .05 ผลการสะท้อนจากการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกรายวิชาชีวเคมี พบว่า ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดกับนักศึกษาพยาบาลฯ เรียนอย่างมีความสุข กิจกรรมสนุกสนาน ไม่เครียดกับวิชาชีวเคมีที่คิดว่ายากต่อการเรียนรู้ ได้ความรู้ ทักษะการสืบค้นข้อมูล มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้สอนและมีความพึงพอใจกับการประเมินผลการเรียน ผลที่เกิดกับทีมผู้สอน ทำให้ผู้สอนสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากกว่าการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการพูด การฟังการอ่าน การเขียน และทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ต่อเนื้อหาที่เรียน ทั้งนี้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย อีกทั้งยังนำไปประยุกต์กับรายวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน หลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นและในด้านการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกโดยภาพรวมทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้สอนควรให้ความสำคัญในการเก็บข้อมูลเชิงลึก และติดตามพัฒนาการทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การเก็บข้อมูลควรใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อติดตามผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งห้องและรายบุคคล

2.2 ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสัมฤทธิ์ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ แบบเชิงรุก ในระดับมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาทางการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3)*. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จิราภร อรรถพร และประกอบ กรณีกิจ. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(4), 122-136.
- ไพศาล เครือแสง. (2556). เทคนิคการสอนเชิงรุกเรียนรู้ประสบการณ์จาก Shelton College International ประเทศสิงคโปร์. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(4), 24-36.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัท ตลาดา พับลิเคชัน จำกัด.
- ศิริรัชส์ อินสุข, อภิชาติ อัจฉริยศักดิ์ชัย และรณภพ อัมทับ. (2559). การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกรายวิชาชีวเคมี ตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติดิวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช. ใน *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ศตวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน* 17 มิถุนายน 2559 (น. 192 - 200). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2547). *โรงเรียนวิถีพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

- 8 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ